

Сердюк Н. Ю.

Університет Григорія Сковороди в Переяславі

РЕДУПЛІКАТИВНІ ТА КОГНАТНІ КОНСТРУКЦІЇ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ: МОРФОСИНТАКСИЧНИЙ, ЛЕКСИЧНИЙ ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТИ

У статті досліджено редуплікативні та когнатні конструкції як особливі лексико-граматичні явища сучасної англійської мови. Метою статті було здійснення комплексного лексико-граматичного аналізу редуплікативних і когнатних конструкцій сучасної англійської мови крізь призму морфосинтаксичного, лексичного, перекладацького аспектів. Основну увагу приділено їхній морфосинтаксичній організації, типологічним відмінностям та семантичним функціям, а також особливостям їх перекладу українською мовою. Редуплікативні конструкції аналізуються як експресивні одиниці з внутрішньою формальною симетрією (повтор, аблаут, рима), тоді як когнатні конструкції розглядаються як синтаксичні структури, які складаються з дієслова-присудка і однокореневим об'єктом (*to live a life, to smile a smile*) у функції спорідненого додатку англійського речення. Охарактеризовано різні типи редуплікативних конструкцій різної редуплікації (повної, часткової, аблаутної, римованої). Визначено спільні та відмінні риси формального устрою та прагматичного навантаження обох типів конструкцій. Порівняльний аналіз показав, що редуплікативні та когнатні конструкції, хоча й різні за природою, доповнюють одна одну у створенні експресивності й стилістичної різноманітності англійської мови, демонструючи, як лексико-граматичні механізми можуть по-різному використовуватися для підсилення комунікативного ефекту: через фонетичну гру та формальні повтори – редуплікативні, а через семантичне посилення – когнатні. Результати дослідження демонструють, що обидва явища відображають іконічні властивості мови та мають потенціал для стилістичної виразності в різних регістрах мовлення. Звернено увагу на проблеми перекладу редуплікативних і когнатних конструкцій сучасної англійської мови українською, оскільки їх відтворення є складним завданням через специфіку морфосинтаксичної структури та експресивні функції, що ускладнює пошук адекватних українських відповідників, які часто мають інші способи вираження подібних значень.

Ключові слова: сучасна англійська, словосполучення, редуплікативи, рима, аблаут, експресивність, семантичне посилення, стилістична виразність, синтаксична структура, споріднений додаток.

Постановка проблеми. Високий рівень володіння іноземною мовою, одним із ключових показників якого є здатність адекватно й доречно використовувати різноманітні стилістичні та граматичні засоби, свідчить про ґрунтовну обізнаність у мовній системі та перш за все глибоке розуміння її структурних і семантичних особливостей. З огляду на те, що «мовна компетенція інтегрує фонетичну, лексичну, граматичну компетенції з подальшим застосуванням у майбутній професійній діяльності» [1, с. 26], значущим маркером мовної компетентності є теоретичні знання та практичні навички розпізнавання й успішного застосування в мовленні редуплікативних конструкцій, а також квазіредуплікативних одиниць, зокрема когнатних конструкцій. Саме такі явища відіграють важливу роль у формуванні

експресивності, стилістичної багатогранності та семантичної точності мовлення, що особливо важливо у сучасних міжкультурних комунікативних практиках.

Не дивлячись на різний функціонал, редуплікативні (Далі: РК) та когнатні (Далі: КК) конструкції демонструють певну спорідненість, зумовлену спільними ознаками формотворення, що часто призводить до їх сплутування. У сучасній англійській мові ці лексико-граматичні одиниці виконують специфічні ролі в комунікативному процесі: РК, завдяки фонетичній симетрії та експресивності, слугують засобом емоційного забарвлення й стилістичного збагачення висловлювань, тоді як КК забезпечують семантичне посилення та структурну чіткість, свідчаючи про високий рівень мовної свідомості. Обидва типи конструкцій мають

складну морфосинтаксичну організацію та важливе стилістичне навантаження, що підкреслює їх значущу роль у виразності мовлення та внесок у формування мовної компетентності сучасних носіїв мови, зокрема молоді. Згадані аспекти природи та застосування таких англійських конструкцій можуть спричинити певні проблеми у їх відтворенні українською мовою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Попри проведені вивчення питань мовного явища редуплікації А.М. Горобей [6], В.В. Головатаю [6], А.Е. Левицьким [3], Г.М. Удовиченко [6], Л.М. Чумак [5], А.В. Шелудько [3], проблема термінології та особливостей РК, як і КК, є недостатньо вивченою, оскільки характеризується розрізненістю наукових поглядів. Г.М. Удовиченко, А.М. Горобей та В.В. Головата стверджують, що «термінологія потребує доопрацювання, більш чіткого підходу до критеріїв, за якими буде визначено сферу використання того чи іншого терміна з його чітким визначенням» [6, с. 54]. Погоджуємося, що необхідною є уніфікована, узагальнена класифікація всіх редуплікативів (редуплікатів), яких, згідно з дослідженням вище згаданих науковців, у словниках вказано 250 одиниць та які мають певні функціональні особливості, – «засіб художньої виразності (естетична та експресивна функція), засіб спілкування, який несе емоційне забарвлення (комунікативна та емотивна функція)» [6, с. 54]. На думку Л.М. Чумака, «редуплікація як мовне явище, є повтором, подвоєнням одиниць різних мовних рівнів через повне або (частіше) часткове повторення кореня, основи або всього слова, іноді афікса (афіксальна редуплікація), без зміни чи з деякою зміною їх звуку, складу (морфемні повтори на синтаксичному рівні – алітерація, анафора), і є способом творення нових слів, фразеологічних одиниць, синтаксичних конструкцій, що можуть передавати граматичне значення із семантичним посиленням і/або експресивним увиразненням цих одиниць» [5, с. 216]. Таке семантичне підсилення, інтенсифікація експресивності реалізуються, коли ці (переважно два) повторювані компоненти РК можуть бути повністю або частково спорідненими, схожими. За А.Е. Левицьким та А.В. Шелудько, у такому випадку «редуплікація може бути двох видів: повна редуплікація, тобто повтор вихідного елемента без змін <...>; варіативна редуплікація, за якої вихідний елемент зазнає фонетичних, граматичних або семантичних змін» [3], окремо виділяючи редуплікації з римованими елементами.

КК досліджуються як структурні варіації спорідненого (когнатного) додатку в англійському реченні. На противагу РК, утворення КК не таке ускладнене, хоча є певна схожість між цими двома різними, але взаємопов'язаними типами лексико-граматичних одиниць, особливо в утворенні та їх функціональній ролі, оскільки останні також надають мовленню емоційної насиченості та стилістичної виразності. Звідси, через недостатню вивченість цього питання, виникає інтерес дослідження спільного та відмінного в РК і КК сучасної англійської мови, їх специфіки та проблем перекладу.

Постановка завдання. Метою статті є спроба здійснення комплексного лексико-граматичного аналізу редуплікативних і когнатних конструкцій сучасної англійської мови крізь призму морфосинтаксичного, лексичного, перекладацького аспектів. У роботі використано методи морфологічного, синтаксичного та семантичного аналізу, а також порівняльний метод для виявлення спільного та відмінного між досліджуваними типами конструкцій. Матеріалом дослідження є молодіжний англomовний дискурс.

Виклад основного матеріалу. Під редуплікативними конструкціями розуміємо ті лексико-граматичні конструкції, які створюються шляхом повторення повної або часткової форми слова, що призводить до утворення нових одиниць із специфічними смисловими та стилістичними відтінками, які функціонують як засоби увиразнення мови, переважно задля емоційного або експресивного підсилення (іноді набувають іронічного, жартівливого або грайливого забарвлення). Згідно з Чумак Л.М., редуплікація переважно виявляється у словотворенні, утворюючи складні слова й аналітичні морфологічні форми (1) звуко-наслідувальні повторення (типу *bling-bling*, *hucka hucka*); 2) емоційно-експресивні повторення (*tiny-tiny*); 3) повторення, що підкреслюють лексичне значення повторюваного слова (*such-and-such*); 4) повторення зі значенням інтенсивності вияву ознаки, дії, почуття тощо (типу *thumpa-thumpa*); 5) аналітичні форми множини (*lots and lots*); 6) повторення зі значенням повторюваності дії, ознаки, предмета в просторі або часі (*go around and around*); 7) часткові римовані експресивні повторення (*creature-feature*)» [5] та в англійській мові зустрічається трьох типів (повна, часткова, сталі словосполучення). Г.М. Удовиченко, А.М. Горобей та В.В. Головата поділяють редуплікативи за стилістичними аспектами: 1. Загальновживані: 1) з римованою основою та

чергуванням голосних і приголосних (*Humpty Dumpty, hoity-toity*); 2) звуконаслідувальні, які набувають значення залежно від контексту: повні (*splish-splash, choo-choo, squeak-squeak*) або неповні (*bow-wow*); 3) редуплікативи у власних назвах, утворені чергуванням голосних або приголосних у основі (*Coca-Cola, Tick-Tack, Fiddle-Faddle*); 4) *shm*-редуплікативи з префіксом *shm-*, що додає негативний, іронічний чи зневажливий відтінок (*money-schmoney, baby-shmaby*); 5) редуплікативи з обмеженим вжитком (*lovey-dovey, wham-bam*); 2. Рідковживані: 1) неформальні (*itsy bitsy, hanky-panky*); 2) рідко вживані, але переважно у військовому (*land-to-land, ack-ack, zero-zero, dum-dum*) або медичному (*beri-beri*) дискурсах [6].

Таким чином, РК в англійській мові можна поділити залежно від способу повторення елементів (на прикладі тридцяти трьох РК), на такі:

- РК повної редуплікації – редуплікативні конструкції, які створені на основі повного повторення слова без змін: *wakey-wakey* – «підйом-пійом; прокидайся-прокидайся»; *dead-dead tired* – «дуже-дуже втомлений»; *goody-goody* – «зануда» (у значенні людини, яка дуже слухняна і старається догодити всім); *yada-yada* – «одне й те саме; бла-бла-бла; і так далі; і все таке»; *no-no* – «нічого не можна; заборонено»; *same old-same old* – «те саме, що завжди; нічого нового; все по-старому»; *boo-boo* – «маленька травма, помилка»; *pooh-pooh* – зневажливо відмахуватися; *hubba-hubba* – захоплення (чисюю зовнішністю);

- РК часткової редуплікації – редуплікативні конструкції, які створені на основі повторення частини слова з модифікацією: *teeny-weeny* – «крихітний; малесенький»; *itsy-bitsy* – «малесенький; дрібенький»; *razzle-dazzle* – «блиск і шоу, спец ефекти»; *walkie-talkie* – «рація»; *roly-poly* – «кругленький і товстенький, кругляш»; *teeny-tiny* – «малесенький; дрібенький»; *tumbo-jumbo* – «нісенітниця, тарабарщина»; *nitty-gritty* – «суть, основне»; *fuddy-daddy* – «старомодна, занудна людина»;

- РК аблаутної редуплікації – редуплікативні конструкції, які створені на основі заміни голосного у повторюваному слові (дещо схожа з частковою), наприклад: *tip-top* – «найкращий стан, все супер»; *knick-knack* – «сувенір»; *wishy-washy* – «ніякий, безхарактерний, слабкий, розмитий, хиткий, без стрижня», «ні риба ні м'ясо; ні те, ні се; вода водою (їжа без виразного змісту/смаку); *bish-bash-bosh* – «раз, два і готово»; *flip-flop*

– «шльопанці» (або «перекручування позиції»; *tick-tock* – звук годинника, «тик-так»; *shilly-shally* – «вагатися, зволікати»; *chit-chat* – «балачки»;

- РК римованої редуплікації – редуплікативні конструкції, які створені на основі повторення слова з римою, часто з початковою зміною приголосного: *higgledy-piggledy* – «догори дригом; шиворіт-навиворіт; хаос, безлад, щось розкидане, безсистемність»; *helter-skelter* – «хаотично, безладно»; *lovey-dovey* – «надто ніжний, мімішний, сюсюкаючий»; *namby-pamby* – «надто м'який, слабкий»; *hanky-panky* – «шури-мури/інтрижка; підозріла активність; шахрайство; хитрування»; *super-duper* – «супер-пупер; надзвичайно хороший; супер-крутий»; *willy-nilly* – «волею-неволею; неохоче; так чи інакше; безсистемно»; *wakey-wakey, eggs and bakey* – «підйом-пійом, яйця з бекончиком».

Тож, англійські РК можна визначити як експресивні одиниці з внутрішньою формальною симетрією (повтор, аблаут, рима) і специфікою:

- морфологічні особливості: РК вважаються фіксованими і неподільними редуплікативами, які не підлягають флективним змінам та переважно функціонують як єдині семантично і граматично цілісні одиниці, утвореними на базі повтору (іноді із звуковими модифікаціями) та які не виражаються певною частиною мови, а можуть виступати в ролі іменників, прикметників, прислівників тощо;

- синтаксичні особливості: не використовуються у функції лише одного члена речення (як КК), здатні виконувати функції різних членів речення чи їх частин (підмета, предикатива, додатка, обставини, означення, вставних слів тощо);

- семантичні особливості: надають мовленню емоційного відтінку, підсилюючи експресію, або створюють ефект гри, іронії чи жарту;

- функціональні особливості: РК часто зустрічаються в розмовній мові, дитячих текстах, піснях і рекламі, де важливий легкий, веселий або неформальний стиль.

У сучасній англійській мові, в порівнянні до РК, КК є особливим типом синтаксичних структур, де після дієслова, частіше дієсловоприсудка, вживається однокореневий об'єкт («когнатний об'єкт»), який виконує функцію спорідненого/когнатного додатка (Cognate Object is «a non-prepositional object which is always expressed by nouns derived from, or semantically related to, the root of the main verb» [4, с. 28]). Це спричиняє співкореневість елементів, яка

створює семантичний зв'язок між дією та її результатом або проявом, посилюючи значення висловлювання. Когнатні об'єкти зазвичай означають результат дії або її конкретний прояв, виражаються іменниками, що походять від того самого кореня, що й дієслово. КК підкреслюють специфіку дії, її інтенсивність або характер, часто додаючи стилістичну виразність мовленню. Приклади таких конструкцій включають вирази на кшталт *to live a (adj.) life* («жити (якимось) життям»), *to smile a (adj.) smile* («посміхнутися (якимось) посмішкою»), *to fight a (adj.) fight* («боротися (якоюсь) боротьбою»), *dream a (adj.) dream* («мріяти (якусь) мрію»). Визначаємо такі особливості КК: 1) синтаксичні: мають чітко визначену структуру «дієслово + когнатний/споріднений додаток (виражений спорідненим іменником)»; відображають специфічну перехідність, де іменник виконує функцію «дзеркала» дієслова, зосереджуючи увагу на самій дії або її результаті; КК не вимагають додаткових пояснень, оскільки об'єкт і дія семантично тісно пов'язані; 2) стилістичні: КК додають висловам експресивності, роблять їх більш образними та чіткими; можуть мати як нейтральний, так і емоційно забарвлений відтінок залежно від контексту; вони часто вживаються у літературі, публіцистиці та розмовній мові для підкреслення важливості, інтенсивності або характеру дії.

РК та КК в англійській мові становлять два різні, але взаємопов'язані типи лексико-граматичних одиниць, які відображають особливі способи організації значення й структури. Спробуємо порівняти їх морфосинтаксичні та лексичні характеристики з метою виявлення спільного і відмінного, а також функціональної ролі в мовленні: 1) подібності: РК і КК базуються на повторенні морфем або коренів, що створює певний зв'язок між елементами: у РК – це формальна повторюваність або рима між частинами (*hanky-panky, super-duper*), у КК – семантична та морфологічна спорідненість між дієсловом і об'єктом (*to live a life*); 2) відмінності: РК зазвичай функціонують як єдині лексичні одиниці, які не діляться на підрядні елементи, тоді як КК – це синтаксичні конструкції з чітко вираженим поднанням дієслова та спорідненого додатка. Щодо семантичного й прагматичного зіставлення, РК найчастіше мають експресивний, часто емоційно забарвлений характер, акцентують увагу на інтенсивності, грайливості або іронії, а КК, натомість, служать для підкреслення значущості дії, її завершеності або повторюваності, часто

вживаються для стилістичного виділення. Обидва типи конструкцій збільшують експресивний потенціал мовлення, але роблять це різними шляхами: РК – через формальну гру звуками і ритмом, КК – через семантичне повторення кореня. Функціонально, РК мають тенденцію бути лексичними одиницями, часто обмеженими стилістично або функціонально (розмовна мова, жаргон, реклама), а КК, хоча і менш часті, є більш системними, відображаючи граматичні закономірності перехідності та валентності в англійській мові.

Порівняльний аналіз показує, що РК і КК, хоча й різні за природою, доповнюють одна одну у створенні експресивності й стилістичної різноманітності англійської мови, демонструючи, як лексико-граматичні механізми можуть по-різному використовуватися для підсилення комунікативного ефекту. Звісно, частіше для «створення та передання експресивності, яскравості й реалістичності зображуваного» [2, с. 154] використовуються фразеологізми, ідіоми тощо.

Варто зауважити, що відтворення англійських РК і КК українською мовою є складним завданням через їх специфічну морфосинтаксичну структуру та експресивні функції, що ускладнює пошук адекватних відповідників, оскільки вони часто мають інші способи вираження подібних значень. З огляду на те, що англійські РК мають унікальні фонетичні та стилістичні характеристики, які важко відтворити дослівно, а в українській мові рідко зустрічаються повні або римовані РК з таким самим емоційним забарвленням, то для їх відтворення потрібно вдаватися до різних стратегій: калькування, коли зберігається звучання, але втрачається смислова гра (типу *super-duper* → «супер-дупер» чи «супер-пупер»), заміна на синонімічні або стилістично відповідні засоби, які передають емоційний відтінок або інтенсифікацію (типу *teeny-weeny* → «малесенький/дрібнесенький/ крихітний»), пояснювальні переклади, якщо неможливо знайти прямий еквівалент, особливо у випадках іронії чи гри слів. Щодо КК, то вони зазвичай є синтаксично прозорими, тому переклад часто здійснюється дослівно або з незначними стилістичними корекціями: *to live a happy life* → «жити щасливим життям», *to smile an odd smile* → «посміхатися дивною посмішкою». Однак у деяких контекстах дослівний переклад може звучати надто формально або незграбно, тож доречно буде трансформувати конструкцію для збереження природності та стилістичної адекватності українського

тексту. Важливо відмітити, що у перекладацькому аспекті, на нашу думку, важливо для РК передавати не лише смисл, а й емоційний тон, що вимагає творчого підходу, адаптації чи використання стилістичних засобів, близьких за функцією, а для КК – враховувати контекст, уникаючи надмірної кальки, що може порушити природність мови перекладу, а також, за потреби, використовувати примітки для пояснення мовних особливостей.

Висновки. У статті розглянуто природу і специфіку редуплікативних та когнатних конструкцій у сучасній англійській мові з акцентом на морфосинтаксичний, лексичний та перекладацький аспекти. Проаналізовано, що РК, як морфологічно цілісні одиниці, виконують здебільшого експресивні, іронічні або грайливі функції, проявляючи себе як стилістично забарвлені слова, часто вживані в неформальному мовленні, а КК, навпаки, представляють собою

синтаксичні словосполучення, де дієслову-присудку відповідає однокореневий (споріднений) додаток, підкреслюючи інтенсивність або завершеність дії та відіграючи важливу роль у семантичній організації висловлювань. Порівняльний аналіз засвідчив, що обидва типи конструкцій сприяють підвищенню експресивності англійської мови, але реалізують це різними шляхами, через фонетичну гру та формальні повтори (РК) та через семантичне посилення за допомогою когнатних об'єктів (КК). Перекладацький аспект виявив низку труднощів, пов'язаних більше з РК, ніж з КК. Отже, дослідження підтверджує важливість комплексного підходу до вивчення таких, на перший погляд дещо схожих, конструкцій англійської мови, поєднуючи морфосинтаксичний, лексичний та перекладацький аналіз для глибшого розуміння їхньої природи і функціонування в контексті міжмовної комунікації.

Список літератури:

1. Дуброва С.В. Особливості викладання французької мови як другої іноземної у вищих навчальних закладах. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*. 2018. VI (67), 163. С. 26–29. DOI: 10.31174/SEND-PP2018-163VI67-0
2. Дуброва С.В. Особливості художнього перекладу компаративних фразеологічних одиниць. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2018. Вип. 32 (2). С. 154–157. URL: http://vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v32/part_2/43.pdf (дата звернення: 25.06.2025).
3. Левицький А.Е., Шелудько А.В. Функціональний аспект неактивних типів словотворення: українсько-англійські та англо-українські паралелі. *Філологічні трактати. Київський національний університет ім. Т. Шевченка*. Київ, 2009. Том 1, 3–4. URL: <https://surl.li/gorivr> (дата звернення: 25.06.2025).
4. Сердюк Н.Ю. Синтаксис англійської мови: навч. посіб. для студентів 3-го курсу факультетів та інститутів іноземних мов. Переяслав-Хмельницький, 2011. 80 с.
5. Чумак Л.М. Редуплікація як спосіб словотвору в сучасній англійській мові. *Наукові записки Національного університету Острозька академія. Філологія*. Острог, 2011. № 20. С. 216–221. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/6608> (дата звернення: 25.06.2025).
6. Udovichenko H., Horobei A., Holovata V. Structural and semantic features and specifics of the reduplicates' functioning in modern English. *Південний архів (філологічні науки)*. 2021. (87). Р. 53–59. DOI: 10.32999/ksu2663-2691/2021-87-8

Serdiuk N. Yu. REDUPLICATIVE AND COGNATE CONSTRUCTIONS IN ENGLISH: MORPHOSYNTACTIC, LEXICAL, AND TRANSLATIONAL ASPECTS

The article investigates reduplicative and cognate constructions as specific lexical and grammatical phenomena of modern English. The aim of the study is to conduct a comprehensive lexical and grammatical analysis of reduplicative and cognate constructions in modern English through the lens of morphosyntactic, lexical, and translational aspects. The focus is placed on their morphosyntactic structure, typological differences, semantic functions, and peculiarities of translation into Ukrainian. Reduplicative constructions are analyzed as expressive units with internal formal symmetry (repetition, ablaut, rhyme), while cognate constructions are viewed as syntactic structures composed of a predicate verb and a cognate object (e.g., to live a life, to smile a smile) in English sentence. Based on the analysis, various types of reduplication are characterized (full, partial, ablaut, and rhyming reduplication). The similar and distinctive features of formal structure and pragmatic function are identified for both types. A comparative analysis reveals that although reduplicative and cognate constructions differ in nature, they complement each other in creating expressiveness and stylistic variety in English, showing how lexical and grammatical mechanisms can be differently employed to enhance communicative effect: through phonetic play and formal repetition in the case of reduplication,

and through semantic reinforcement in the case of cognate constructions. The findings demonstrate that both phenomena reflect iconic features of language and possess stylistic expressive potential across various speech registers. Special attention is paid to the challenges of translating reduplicative and cognate constructions from English into Ukrainian, as their reproduction is often difficult due to the specific morphosyntactic structure and expressive functions, which complicates the search for adequate Ukrainian equivalents, often requiring different means of expressing similar meanings.

Key words: *modern English, collocations, reduplication, rhyme, ablaut, expressiveness, semantic reinforcement, stylistic expressivity, syntactic structure, cognate object.*